

Forsker i eget felt – deltakelse,
nærhet og utvikling

Sosialt arbeid og NAV-reformen

Presentasjon på nordisk Forsa-konferanse i Aarhus

Utgangspunktet: NAV-reformen

- Hva skjer med sosialt arbeid som fag og arbeidsmetode når sosialtjenesten skal bli en del av NAV-kontoret?
- Hva slags konsekvenser får reformen for sosialtjenestens brukere med sammensatte tjenestebehov, de som ikke passer inn i arbeidslinjen?
- Hvordan kan den kommunale sosialtjeneste arbeide i forkant av omorganiseringen slik at de står styrket i møte med NAV?

HUSK: Nasjonalt forsøk med Høgskole- og universitetssosialkontor

- Initiert av tidl. Sosial- og helsedirektoratet, nå Arbeids- og velferdsdirektoratet
- 2006 – 2011
- Fire prosjekter: Midt-Norge, Osloregionen, Stavanger og Agder
- Forankret i nasjonal kvalitetsstrategi for sosial- og helsetjenestene, "...og bedre skal det bli!"
- Gjennomføres i hht oppgaver som følger av lov om sosiale tjenester og bygger på tidligere kompetansesatsninger i sosialtjenesten.

HUSK: Strategiske mål

1. Fremme strukturer og arenaer for forpliktende og likeverdig samarbeid mellom sosialkontortjeneste, forskning, utdanning og brukere.
2. Styrke praksisbasert forskning.
3. Styrke kunnskap som grunnlag for praksisutøvelse.

HUSK Agder delprosjekt 2: samarbeid sosialtjeneste - NAV

- Retter søkelys mot de utfordringer sosialkontorene står overfor i NAV-reformen.
- Identifisere og reflektere over hva sosialtjenesten faglig sett har med seg i "ryggsekken" inn i NAV.
- Deltakere: 4 kommuner, brukerorganisasjonen ROM, UiA
- Aktivitet til nå: Kartlegging, fokusgruppeintervjuer med ansatte og brukere, fagseminarer, skriftlig dokumentasjon av resultatene fra fokusgruppeintervjuer, "begrepsprosjektet".

Songdalen kommune

- Deltar i delprosjekt 2
- Liten kommune (ca 5500 innb.), 7 ansatte i sosialtjenesten, flyktningetjenesten, tiltaksarbeid
- Ved oppstart: høy turnover pga sykemeldinger, vikariater osv. nylig igangsatt prosjekt med kommunalt tiltaksarbeid, arbeidet med å forberede etablering av NAV-kontoret var nylig satt i gang, nedgang i antall sosialhjelpsmottakere.
- Ønsket å delta i prosjektarbeidet på tross av vanskelig bemanningssituasjon. Skaffe seg kunnskap slik at de ville være i stand til å *stille alle spørsmålene* i forkant av etableringen av NAV.

Noen av spørsmålene det var viktig å "finne ut av"

- Hva er egentlig NAV?
- Hvordan vil etableringen arte seg i vår kommune?
- Hvordan vil kommunens ansatte bli møtt og sett av de nye statlige kollegene?
- Hvordan vil sosialtjenestens arbeidsmetoder få plass i den nye organisasjonen?
- Metodene er vanskelige å dokumentere og tallfeste, men kan være avgjørende for brukere som får hjelp av oss.
- Hvordan jobber de som er ansatte i NAV nå (stat)? Det er veldig annerledes enn slik vi er vant til å jobbe...?
- Hva slags type tjenester vil NAV-kontoret kunne gi til de brukere som ikke passer inn i arbeidslinja?

Aksjonsforskningsprosessen

- Problemformulering; som vist tidligere.
- mål for arbeidet (endringen): At å jobbe systematisk med å lese, få oversikt over feltet, reflektere over faglige spørsmål sammen med kolleger gir økt kunnskap og styrket bevissthet og trygghet i faglig ståsted. Dette kan bidra til å gjøre faget tydeligere i den lokale kontekst og til at de svakeste brukerne fortsatt blir ivaretatt.
- Handling (aksjonen): etablering av HUSK-gruppe i kommunen (litteratur om NAV, refleksjon rundt faglig ståsted, fokusgruppeintervju, utarbeide skriftlig oversikt), deltakelse på seminarer, innledninger til diskusjoner på tvers av faggruppene.
  - Ny handling (jfr. aksjonsforskningsspiralen): presentasjon av data, seminar om teoretiske perspektiver på sosialt arbeid, "Begrepsprosjektet"

Min rolle som aksjonsforsker og deltaker

- I aksjonsforskning er forskerens rolle kjennetegnet av nærhet og åpenhet, og forskeren må innta en aktiv rolle i endringsprosesser (Bjørndal 2005).
- For lite distanse? Nærhet påvirker forskningsfunnenenes gyldighet.
- Verdistandpunkt
- Ulike roller
- Pådriver/fasilitator/bidragster/deltaker

Innenfra - perspektiv

- Coghlan & Brannick (2005) peker på at et slikt innenfra-perspektiv som man har når man drive aksjonsforskning i egen organisasjon har den fordel at en kjenner kulturen og de uformelle strukturer i organisasjonen, men det har også en ulempe ettersom det kan være vanskelig å distansere seg fra organisasjonens kultur for å innta et kritisk blikk på den. Videre kan ens forståelse av et fenomen være preget av forforståelse slik at en tror en vet alt og unnlater å forfølge spørsmål videre.
- En praksisforsker med sin kjennskap til praksis vil kunne formulere relevante forskningsspørsmål i den bestemte konteksten forskningen skal foregå innen (Ramian 2005)
- Utfordringer i rolleidentitet og tilhørighet (Coghlan & Brannick (2005))

Utenfra - perspektiv

- Ansatt ved Universitetet. Hovedtilknytning
- Mer utdanning enn de ansatte i kommunen
- Kommer utenfra for å utføre prosjektarbeidet
- Overblikk

Hva er gjort?

- Etablere HUSK-gruppe
- Sette seg inn i skriftlige dokumenter som omhandler NAV-reformen, diskutere.
- Kartlegge ståsted i dag sett fra kommunen (del av depr. 2)
- Reflektere over sosialfaglig kompetanse gjennom fokusgruppeintervjuer (del av delpr 2)
- Bidra til å utvikle en god og dekkende beskrivelse av kommunens ansvarsområder og arbeidsoppgaver.
- Deltakelse og bidragsyter i diverse prosjektgrupper.
- Innledninger og diskusjoner om overordnede velferdspolitiske perspektiver som får betydning for den lokale gjennomføringen.
- Tilbakeføring av data knyttet til teori (arbeidsseminar)
- Begrepsprosjektet
- Intervju av brukere i et kommunalt tiltak

Hva har sosialarbeiderne faglig sett med seg inn i NAV?

- Relasjonskompetanse
  - Oppfølgingskompetanse
  - Helhetstenkning
  - Samhandling/samarbeid/teamarbeid
  - Koordinering av tjenester – ansvarsgrupper
-
- Bruke tid med enkeltbrukere i situasjoner der dette blir ansett som nødvendig. Gi rom for at folk kan fortelle sin livshistorie, bli sett og møtt. Rom for smidighet, å kunne snu seg rundt når det trengs. Ta hånd om de som "roter", de som glipper ut av alt, de som sier de vil jobbe men som det aldri blir noe av. Bred kartlegging. Danne et helhetlig bilde av hva det dreier seg om.

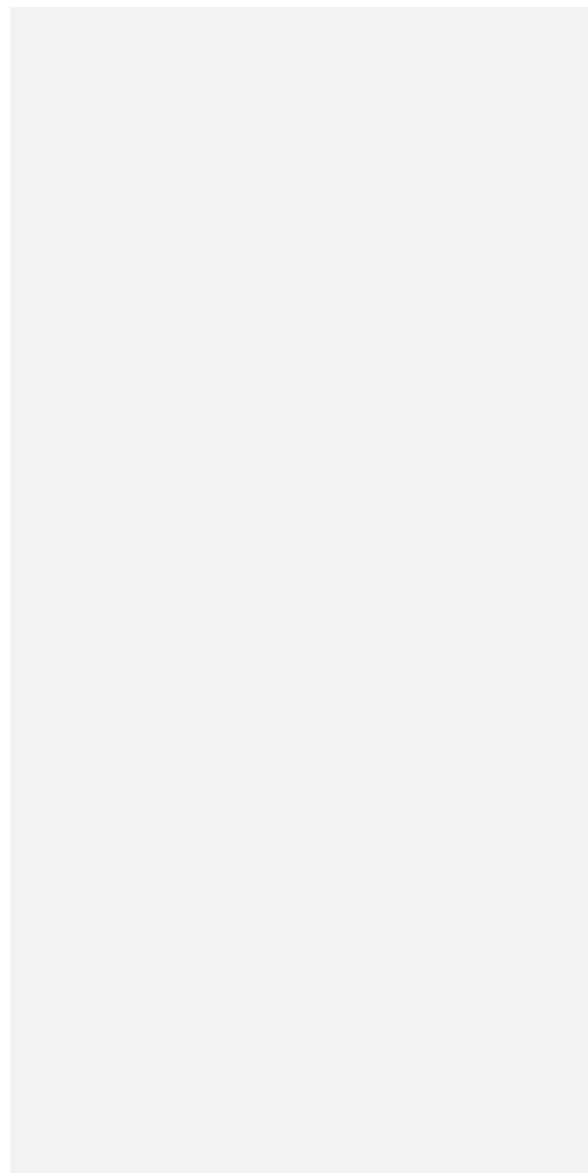
Motsetningsfylte arbeidsmetoder?

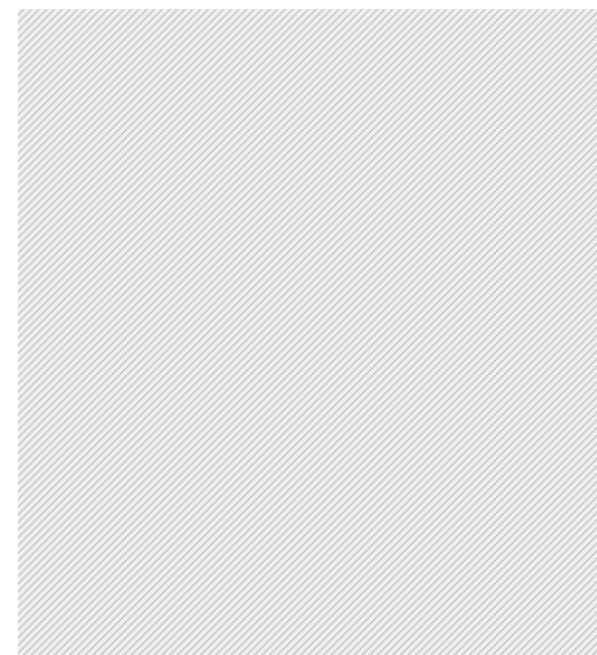
"I NAV fattes vedtak om avslag på sykepenger fordi vedkommende ikke hadde møtt fram til time. Detter du ut får du ikke den hjelpen du trenger. Da er du ikke interessant. Da får du ikke hjelp til ting. Systemet er bygd opp på denne måten. Dette gjelder også for kravet om å sende inn meldekort og for individstønad. Dette passer ikke inn i vårt fag. Vi ser at det er noen som ikke får til å sende meldekort, komme til avtaler, søke på riktig antall jobber. Det er de som ikke klarer å få til dette som sosialtjenesten skal jobbe med. NAV trygd/arbeid ser at folk ikke har vilje. Vi ser at det er ting i livet som gjør at de ikke får det til... men at vi må finne andre måter å gjøre dette på."

Prosjekt "begrepsforståelser hos tjenesteytere og tjenestemottakere i sosialtjenesten/NAV"

- Bekymring om språkbruk og begrepsforståelse med hensyn til arbeidsmetoder og forståelse av brukere i hhv sosialtjenesten og NAV
- For eksempel ordene skjønn, veiledning og oppfølging. Ble ordene forstått og anvendt likt eller ulikt i de forskjellige etatene?
- Ordliste med innholdsbeskrivelse fra alle tre etater i alle HUSK-kommuner i Agder.
- Hvilke ord brukes felles og hva slags betydning legger de ulike i dem?
- Refleksjon på tvers rundt hvilke begreper er viktige, hvilke betyr det samme, hvilke har ulikt innhold, hvilke er viktige å "finne ut av".
- Seminar høsten 2008.

Overskrift

Brødtekst